

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 19.

V Ljubljani, 11. velikega travna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: Poziv! — Shod »učiteljskih vzgojiteljev« na Dunaju. — Naš denarni zavod. — K poglavju o učiteljici. — Učiteljicam. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Šola in birokratizem. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

Poziv!

Ko nam je došlo obvestilo, da bo letos o Binkoštih dična »Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« zborovala v našem prijaznem trgu, se nas je polastila velika radost. Sestavljen se je podpisani krajni odbor, da ukrene vse potrebno za dostojen sprejem dragih nam gostov!

Kamorkoli ste došli, vrli vzgojitelji in vzgojiteljice naše mladine, povsod se Vam je priredil časten in sijajen sprejem. Zaradi v novjšem času nastalega neugodnega preobrata razmer na naših bojovnih tleh Vam ne bomo mogli nuditi tako krasnega sprejema, kakor smo prvotno nameravali, vendar se hočemo potruditi, da ne bomo zaostajali za drugimi enakimi kraji. Zagotavljamo Vas pa, da Vam bodo odprta naša srca, da bo naše zavedno prebivalstvo, ki se je že ob vsaki priliki pokazalo toliko požrtvovalno in gostoljubno, tudi iz Koroškega, Kranjskega, Primorskega in Štajerskega došlemu učiteljstvu izkazalo isto prijaznost in navdušenost, kakršno je pokazalo radovoljno že mnogokrat proti gostom!

Tovariši, tovarišice! Udeležite se zborovanja v najmnogobrojnem številu ter pokažite s tem, da umevate pomen in važnost stanovske organizacije!

Pravi prijatelji šole nas nikoli niso pustili osamljenih; zatorej upamo, da bodo tudi letos mnogobrojno počastili »Zavezino« zborovanje!

Slovensko učiteljstvo! V čim večjem številu nas poseti, tem večje bo naše veselje, tem večji naš ponos!

Krajni odbor za XVIII. glavno skupščino v Šoštanju,

dne 1. vel. travna 1906.

Častni predsednik: Ivan Vošnjak, dež. poslanec, tvorničar; predsednik: Ivan Koropec, učitelj; podpredsednik: Fran Skaza, učitelj; I. tajnik: Jožef Armič, učitelj; II. tajnik: Makso Hočevnar, učitelj.

Vse p. n. udeležnice in udeležence XVIII. »Zavezine« skupščine, ki želijo stanovanja, prosi podpisani vljudno, da se najpozneje do 27. t. m. pri njem zglasijo. Tudi se naj javijo vsi, ki se nameravajo udeležiti banketa. Banket

bo v hotelu »Avstrija«. Kuvert brez pijače stane 2 K. Ta znesek naj se blagovoli oglasu priložiti.

P. n. udeleženci ravnaajo v svojo korist, ako se pozivu točno odzovejo, odbor pa bo delo zdadno olajšano!

Makso Hočevnar, učitelj v Šoštanju.

Shod „učiteljskih vzgojiteljev“ na Dunaju.

Od 7. do 10. aprila t. l. se je vršil na Dunaju drugi avstrijski shod »učiteljskih vzgojiteljev« (učiteljskih profesorjev in vadniških učiteljev). Izmed Slovencev nas je bilo le troje iz Ljubljane: gg. tovariša Krulec in Suher (g. Suher je razstavil risbe) pa jaz; iz Kopra je bil g. Spintre.

Uredništvo »Uč. Tovariša« me je naknadno naprosilo, naj bi mu kaj poročal o tem zborovanju, posebe še o stališču, ki sem ga zavzemal na shodu. Tej želji hočem ugoditi z nastopnimi konkretnimi podatki.

Šel sem na Dunaj z namero, da pridobim odobritev zborovalcev za sledeče teze:

1.) Učitelj mora vladati učni jezik, to je, materinščino svojih učencev; mora razpolagati s potrebno znanstveno terminologijo onega jezika in se v njem spretno izražati.

2.) S samim podajanjem dotičnih besed še terminologija davno ne postane svobodno razpoloživa last tistega, ki bi se je naj naučil; saj jezik sploh ni le vsota besed. Svobodno razpoloživa last postane terminologija šele po praktičnem uporabljanju.

3.) Učitelja je (zato) treba vzgajati v tistem jeziku, v katerem mu bo kasneje samemu poučevati.

4.) Noben učni predmet ne sme trpeti zaradi težave (neumljivosti) učnega jezika.

5.) Nobenega učnega jezika načeloma ni smatrati sredstvom za priučenje drugega jezika; vsak je namreč samemu sebi namen.

Vse te teze so bile sprejete enoglasno — in bilo nas je navzočih nad 300, velika večina Nemcev, le nekaj Čehov

in Poljakov. Baš ko je šlo za te moje teze, sta prisostvovala zborovanju tudi zastopnika ministrstva Kamiera in Heinz. Prigovora ni bilo, pač pa me je jedrnato podprl govornik Čehov, prof. Fr. Dlouhý iz Brna.

Na dnevnem redu so bile moje teze dne 9. aprila (v ponedeljek), a temelj njih ugodni usodi sem položil en dan prej — takrat, ko je šlo prvič za obča načela o bodoči naobrazbi učiteljstva.

V debati je bilo vprašanje, ali naj se v bodoče genci ob petletni dobi naobraževanja sprejemajo s 14. ali s 15. letom. In vstal je dvorni svetnik Kummer in v daljšem govoru branil 14. leto, oziraje se pač pri tem posebno na gospodarske in gmotne razmere. Slučajno sem za njim dobil brž jaz besedo in sem govoril nekako tako-le: »Ti vzroki so vsi uvaževanja vredni; realistični so in oportunistični; vpraša se pa, je li smo mi (zborovalci) poklicani zavzemati tako realistično in oportunistično stališče; nam je treba naglasiti tu najvišji ideal izobrazbe, ki nam je pred očmi; zakaj takih, ki ga bodo zvajali na manje in ga v realističnem smislu popravljali, takih bo dovolj.« S tem je bila situacija izpremenjena in prodrl je nazor, ki gre za čim višjo naobrazbo učiteljstva.

Prišel sem naiven na Dunaj in niti takrat, ko sem to govoril, nisem slutil, da stojimo na vročih tleh, kjer se prikrito borita dve mogočni struji. Razložili so mi to pozneje domačini Dunajčani. Temperamentno je za dviganje učiteljske naobrazbe govoril voditelj nemškega »Lehrerbunda« Keßler in stvarno odločno novi graški deželni šolski nadzornik Tumlriz.

O splošni naobrazbi so se torej v poročilo za ministrstvo sprejele te-le teze:

1.) Dosedanja naobrazba učiteljstva ne zadošča.

2.) V okviru sedanjega zakona ni mogoča potrebna reforma.

3.) Doba naobrazbe bodi pet let; razširitev naj se izvrši navzgor, ne s kakim podstavkom (pripravljalnim tečajem) od spodaj.

4.) Materinščina naj pride do polne veljave ne le kot učni predmet, ampak tudi kot učni jezik (v smislu mojih tez).

Zadnjega dela zborovanja se žal, nisem mogel več udeležiti.

Hudo mi je bilo brž od početka zborovanja. Pozdravljali so in dajali izjave delegati nemški in češki, a jaz nisem bil delegat in nisem imel nikakega pooblastila — šel sem bil na Dunaj na svojo roko, takorekoč, neposvečen — no, organizacija naših krogov se je izvršila prav zadnje dni.

Dr. Fr. Iľešič.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413.69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

K poglavju o učiteljici.

Živahna epoha vstaja med nami, gospod urednik! Vse, kar leze in gre, disputira in piše. Človek ne sme izustiti niti najskromnejšega, najsubjektivnejšega mnenja, ne da bi mu kdo zakričal za hrbtom: V novine daj, vrag te dal! Zakaj pa ne piščeš?

Ker sem vselej in povsod za napredek, ne bi ni zdaj rada zaostala za duhom časa, pa evo me s peresom v roki!

Na višku mode je sedaj »poglavje o učiteljici«. Ali obrano je že do kosti; zato ne vem, kje naj se ga lotim.

Sedam torej k pisanju brez smotra in dispozicije. Edini namen mi je, da se ovekovečim tudi jaz v epohalni enakopravnostni vojski. —

Ali se vam je sanjalo lani osorej, da se boste morali za leto dan bojevati z učiteljico z uma svetlim mečem? — Meni tudi ne! Tako lepo komodno smo sedele ob tem času na večer v sobi, pletenje v roki, modni list pred seboj, ter smo v tihi blaženosti motrile modele za poletno toaleta. Tudi letos bi nam bilo tako, da ni prišlo med nami do ti-stega nesrečnega konflikta. (V čem pravzaprav bistvuje tisti konflikt, še danes ne umejem do dobra. Ali to Vam povem sub rosa na uho, ker bi se v javnosti silno kompromitirala s tako nevednostjo).

Okolo Božiča nekako je menda treščilo in pozneje je bilo v »Slov. Gospodinji« črno na belem. Bojna parola pa se je glasila nekako tako-le: Zdaj pravite, da ste z nami, ampak pred desetimi leti niste bili z nami; zato dovolite, da dvomimo o vašem prijateljstvu.

Skoro nato se je odzval tovariš z Goriškega. — Kaj ste pa storile zunaj šole? — nam je zabrusil čisto nekavalirsko. Popadla me je jeza, da bi bila pograbila burklje, prav kot tisti polslepi gospodar, ki mu je bil šaljivec povedal resnico. — Dolgo je vrelo po meni, dokler me ni potolažila prefrigana tovarišica. — Kaj se pa ešofiraš? — je rekla flegmatsko — saj mu lahko zamašiš usta! Vprašaj ga, vprašaj, zakaj smo plačane: ali za delo v šoli, ali za delo zunaj šole?

Ta ideja je bila izvrsten medikament. Mahoma so se pomirili živci. Še tisti večer bi bila sedla in napisala odgovor goriškemu kolegi; ali prišlo mi je na misel, da pravzaprav ne vem, kako je s honorarjem. In ker sem se morala finančnemu ministru na čast že treji dan zaporedoma postiti ob kavi in močniku, sem namesto odgovora napisala črtico za neki drugi list, ki mi pošlje honorar z obratno pošto.

E, vidite, me ženske smo egoistke! — Jaz tebi blago, ti meni denar; lepo iz roke v roko. Zastonj ne delamo nič. — To bodi obenem kratki suplementarni odgovor dotičnemu goriškemu dopisniku. — Naučile smo deco abc in enkrateno, pa mirna Bosna! Potem pa modni list na mizo in pletenje v roke. Kaj nam mar, katera politična stranka muzicira v deželnem zboru, s kom se prepira Sternberg in kje si preganjajo dolgčas evropski diplomatje!

Da ne sodelujemo pri pevskih in bralnih društvih, da ne ustanavljamo ženskih društev! Čemu? Vsaka fara ima Marijino družbo. Da je učiteljica lahko ne samo vnet član, ampak celo zgledna predsednica dotične družbe, o tem bi se bil gospod kolega že tudi lahko prepričal.

Da ne sodelujemo na političnem polju! Kako da ne? Kaj pa to, če molimo v šoli z otroki za srečen izid volitev? —

In zakaj ne zahajamo k zborovanju stanovskih društev? To je pojasnila Slavica, in le plagiram njene ideje, rekoč:

Povabite nas (?), prihajajte, kavalirji, po nas, spremljajte nas k zborovanju in od zborovanja! Za svojo osebo bi postavila še to-le: Zabavajte se z nami o novomodnih klobukih, o najnovejših malomestnih škandalčkih, pa makar i v božjem imenu o neizogibni potrebnosti formuliranih stavkov. Vmes nam slobodno delajte poklone, da smo:

Zale kot rožica,
srca pobožnega itd. ...

Končala bi, pa sem se spomnila, da se mora dandanes vsak pošten duševni proizvod končati s koristnim naukom. Prišla sem v zadrego. Nerada sprejemam nauke, deliti pa jih celo ne znam. Ne vem, kako bi bilo, da mi ni prišla zopet koleginja na pomoč.

Pozdravi mi kolegice! — mi je rekla in vprašaj jih, ali bodo še dolgo donkižotarile z mlino na veter. Doba bi bila, da se končno vendar lotijo dela s prave strani. Pravijo, da učitelji ničesar ne store za nas, a kadar pridejo volitve v okrajni zastop, v stanovska društva, volijo izključno le moške kolege. Še na misel jim ne pride, da imamo tudi učiteljice poleg pasivne tudi aktivno volilno pravico.

Sklicujete se na emancipacijo, a same ste preverjene, da mora ženska vselej in povsod šepati deset korakov za možem, povsod nesposobna, da bi hodila z njim v korak v mišljenju in dejanju; da je samo slab odsev nedosežnega veličanstva.

Da, zdaj je tako, kolikortoliko. 'Ali naša naloga je, da to popravimo. Ne morda zato, ker ne moremo prenašati, da je moški popolnejši od nas, ampak zato, ker naša inferiornost ovira naše skupno življenje in delovanje z moškim ter kali naju obeh srečo in sposobnost za delo.

Jana.

Učiteljicam.

Čitala sem, da se bo razgovarjalo učiteljstvo kranjskega okraja o kandidatih v okrajni zastop. Ta notica me je opozorila, da ne smem dalje odlašati s svojim pozivom. Vrhutega me je pripravila k temu tudi nekoliko Slavica s svojo skromno ponižnostjo.

Predlaga namreč, naj bi se volilo v okr. učit. društvih učitelja za predsednika, učiteljico pa za podpredsednico. Ne vem, zakaj bi ne smelo biti obratno. Poznam okraj, čigar društvo bi delovalo agilneje, da mu predseduje učiteljica. Naposled je stvar popolnoma umevna, zakaj gg. učitelji večinoma tudi časa nimajo, da bi se bavili s tem. Ali morda misli Slavica, da je med nami absolutno nemogoče dobiti za to potrebne učiteljice? Po njenem mnenju smo tudi prenežne za tak posel. —

Nimam namena kritizirati Slavico, mimogrede omenjam le, da mi njena razprava ni po volji. Hotela sem le opozoriti kolegince na letošnje volitve v okr. zastop.

Živimo v dobi, ko se potezamo za popolno enakopravnost z moškimi. Socialni demokratje — Bog jim daj zdravje! — v Bubrinu pri Bologni so kandidirali učiteljico Beatrico Lacchi za državni zbor, a me do zdaj še nismo pokazale toliko zaupanja v same sebe, da bi bile poslale učiteljico v okrajni zastop.

Zato opozarjam s tem kolegince, naj delujejo na to, da pride z letošnjo volitvijo gotovo v vsakem okraju tudi učiteljica v zastop. Marsikatera krivica se nam odvrne s tem. Baš mi je v mislih poseben slučaj.

V nekem okraju so bili predlagani za kurz, (ki se je imel vršiti meseca januarja v Ljubljani) sami učitelji. Kako po drugih krajih, ne vem. Meni se zdi to krivica. G. učitelji imajo itak priliko, udeleževati se risarskih, kletarskih, kmetijskih (teh se udeležujejo na Nemškem tudi že učiteljice in sicer z dobrim uspehom) in drugih kurzov, česar me nimamo. Zato ne vem, kako pridejo do tega privilegija, da so vsi kurzi samo zanje?

Ako bo zastopana učiteljica povsod, potem se kolikortoliko tudi onemogočijo razpori glede manjših in večjih plač itd. Zato ne delajmo nikakršne razlike med moškimi in med nami! Proč z poudarjanjem naše degenerirane narave! Čemu jo vleče Slavica na dan? Kavalirjev ne potrebujemo ampak samo kolegov, ki nam priznavajo enakopravnost.

Take pa dobimo gotovo pri vseh naprednih učiteljih. —
Notburga.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.

Priobčuje —b—.

V.

Refleksi dobe.

(Po »Poslu« iz Budče.)

Stara Avstrija se bori danes s krizo, ki jo imajo drugi kulturni narodi že za seboj. Nenadoma — zakaj kdo bi bil mislil, da predloži ministrski predsednik Gautsch načrt za splošno volilno pravico — odpira ta stara država oči za potrebo narodov; kakor bi se zbudila iz težkega spanja, se je vzravnila in se zavzema za stvar, ki jo je še nedavno obsojala njena policija.

Stari pridevek o državi nemožnosti si hoče ohraniti Avstrija tudi za bodoče dni. Zastopniki polovice države danes obravnavajo vprašanje popolnejšega zastopstva narodov v zakonodajalnih zborih.

Naj se ta zadeva konča v državnem zboru kakorkoli hoče, gotovo je, da je ideja splošne volilne pravice samo vprašanje časa; pride, če bi še tako grmela žlahta in hijerarhija.

Misel je dozorela in pade z drevesa, nihče je ne zadrži več. Kaj pomeni?

Pomeni, da ljudski duh, zaničevan v sužnosti, pridobiva veljave, njega razum in volja sta našla pot k svojemu razvoju in uveljavljanju v družbi.

Bistvo človeka počiva v družbi, avtoriteta poedincev ne more ostati nad družbo veljaven zakon v življenju.

Čim močnejša prihaja družba, tembolj mora propadati avtoriteta in njeni subjektivni izdelki — dogme.

Zato bo v novi družbi manj vere, ki vodi k slabosti, zato pa več samozavesti in zaupanja v moč družbe.

Tako pozabljena individualiteta, tako preganjana s kletvami, najde v novi družbi novo pot.

Veljava človeka bo rasla, človek se ne bo začel šele pri plemstvu.

Za principe demokratizma in individualizma je imelo češko učiteljstvo vselej razuma.

Dospelo je do njih, kakor hitro se je čutilo prosteje od cerkvene odvisnosti.

Za kar so živeli in delovali prvi češki domoljubni svečeniki, za to deluje danes učiteljstvo. Prevzelo je njih nalogo in napreduje v nji po duhu dobe in napredka.

Ko se povečajo prava naroda po splošni volilni pravici, doseže tudi učitelj veljavnejše stališče v družbi.

Docela gotovo se dvigne vrednost omike, in šoli pri-pade v tem znaten del. Cenila se bo tudi pravičnejše učiteljeva naobrazba.

Učitelja ne bodo več imeli za priživnika ljudstva, marveč za predstavitelja nove moči, moči svetlobe, ki bo napajala vse duše družbe.

V kolikor pade veljava duhovstva, v toliko se dvigne vpliv in važnost učiteljstva.

Učitelj nove dobe ne sme varati tega pričakovanja. Ne samo s srcem mora soglašati z dobo, ampak tudi nadkri-ljevati jo mora v svoji duši. Njegov razum mora biti raz-jasnjen s principi, energija njegove volje jasno očrtana.

Razvoj njegove sile bo napredoval z vedo in njenimi etičskimi nasledki.

Organizatorna delavnost učiteljstva preide od krasnih sanj in načrtov k določnim oblikam čina.

Te vedejo od gospodarskega k etičskemu popolnjevanju dela prerajanja in k onemu naziranju svobodne volje, kate-remu so ničeva povelja nizkih in sebičnih duš. Kulturni in etički razvoj mora dovesti tudi k občanski neodvisnosti. Zato mora biti stalno delo učiteljevo v dobi novih političskih pre-rodov posvečeno temu, da najde svoji naobrazbi svobodnejše in višje poti.

Da se takšna naobrazba dožene na učiteljiščih, četudi reformiranih, tej nadi se moramo odreči.

Naobrazba mora postati učitelju večna naloga za vse življenje, nikdar nesme biti to delo končano; šele tedaj, ko ostavimo službo, bomo mirovali.

Za tako težko nalogo pa je potreba močne volje.

Žalibog, da nam je še vedno nedostaja! Našli jo bomo, če bomo hoteli iskati in spoznavati resnico.

Ni li to fraza?

V čem naj iščemo resnice?

Če so utemeljili novodobni filozofi svoje nauke na iz-reku: »Mislim, torej sem«, iščimo resnico ž njimi v obeh pojmi: mislimo in bomo, kar pomeni: Trudimo se, do-gnati z naobrazbo vse znanje, ki so nam ga ohranili ljudje z vznešeno mislijo, in izkušajmo to znanje oživiti.

V polnosti življenja, t. j. v rabi vseh življenjskih sil leži resnica, ali vsaj oni del resnice, ki ga morejo doseči smrtniki.

Torej ne samo razvoj lastnega duha do popolnosti, marveč tudi skupni razvoj vse vsaj najbližje narodne družbe — to je iskanje dosegljive resnice.

Če bomo tako razumevali svojo nalogo, pa moremo z gotovostjo prorokovati, da leži bodočnost naroda v novi dobi — v učiteljevi naobrazbi!

Šola in birokratizem.

(Dopis s Krasa.)

V pradavnih časih ni poznalo človeštvo šol. Ono ni ču-tilo nikakega interesa za omiko in napredek. Človek je bil barbar, napol divjak in neveden. Klatil se je po temnih go-zdih in prostranih livadah, zasledujoč živali, ki jih je ali krotil ali pa pobijal s svojim bornim in topim orožjem. Časi so se izpreminjali; prebivalstvo se je množilo in z njim tudi množina dušnih in telesnih potreb. V vednem boju za ob-stanek, v vednem zalezovanju divjačine je izumljal človek vedno nova orodja, njegovo oblačilo se je izpopolnjevalo, kratko rečeno, začelo se je drugo življenje. Človek je začel

opazovati prirodo; izkušal si je razjasniti razne pojave. Njegov duh se je izpraševal po vzrokih, toda bil je prešibak, da bi si bil mogel to tolmačiti naravnim putem. Telesnemu de-lovanju je sledilo duševno. Kakor vlada razlika že med prsti ene roke, tako je tudi med ljudmi. Eni so bolj živahni, bolj vihravi, boljših duševnih zmožnosti, drugi pa obratno. Gotovo so prvi mnogo bolje pojмили razne pojave in prišli do boljših sklepov kot drugi. Naravno je tedaj, da so postali ti učitelji drugim. Svoje izkušnje so podajali drugim, tako se je začel napredek, to je bil prvi element šole in prvi poizkus poučevanja. Ozrimo se le v zgodovino in gotovo se prepričamo o resničnosti teh besed.

Kaj so bili razni preroki v sv. pismu? Kaj so bili So-krates, Platon, Aristoteles, Anaksagora? Kam naj prištejemo Budho, kam uvrstimo druge? To so bili učitelji — voditelji svojih sodeželanov, svojega naroda. Oni so delali duševno in izkušali dvigniti duševni nivo svojega rodu na višjo stopnjo. Narod so poučevali in ga s tem vodili na pravo pot, mu blažili srce in bistrili um.

Kako idealno razmerje je vladalo mnogokrat med temi modrijani in njih privrženci, poslušalci in učenci, je zgled Evklides. Kako željno so se ozirali narodi za virom omike in napredka!

Toda predaleč bi zašel, ko bi hotel vse omeniti, vse navesti in razporediti po vrsti. To ni moja naloga. S tem sem zbudil le nekoliko spominov na začetek vsake omike in napredka, na šolo v preteklosti, od katere prehajam na sedanost.

O pomenu šole za vsak narod v sedanosti se je že to-liko pisalo, da bi bilo popolnoma odveč, govoriti tukaj o nadaljnjih podrobnostih. V prvi vrsti pride tu v poštev seveda ljudska šola. Vzvišena je njena naloga, prelep njen namen, toda na pot ji polagajo toliko ovir, da le s težavo prodira proti svojemu smotru.

Ravno te ovire so vzrok, da ne more izpolnjevati svoje idealne naloge. Ravno razni poklicani in nepoklicani reforma-torji in laži - zaščitniki so ji ona mora, ki ji jemlje živ-ljensko energijo in ji pije srčno kri. Koliko nedostatkov, koliko težkih obdolžitev ji očitajo njeni nasprotniki, ki jih ni malo število! A ne vidijo spon, v katerih še vedno ječi šolstvo.

Očitajo mnogokrat, da ne znajo otroci, dokončavši šolo, nobenega nauka, pridobljenega v nji, uporabiti v praksi. Naj-boljši računarji, najpridnejši učenci nimajo po dokončanem šolskem obisku ničesar od šole. Pravijo, da ne ponesejo otroci po dokončanem šolskem obisku nič praktičnega domov. Mnogo so se učili, nič naučili. Šola uzgojuje mnogokrat dresirane mašine, redko značaje. To so težke obsodbe! Kje tiči temu vzrok? Kdo daje povod tej žalostni prikazni? To je namen tega spisa, nekoliko pogledati za kulise in saj de-loma očrtati tiste, ki zlasti po kršnem Krasu ovirajo kot cokla pravilni razvoj šolstva.

Tu vidimo kot prvo oviro starega grešnika, ki ne dela nič drugega na svetu, kakor samo vklepa v svoje sponse vse, kar hrepeni po svobodnejšem poletu. To je tista dušecha in duhomorna uredba, ki so ji opravičeno dali ime sv. Biro-kracija in nam ga je »U. T.« lepo orisal že pred časom. Povsod, kjer ga ne potrebujemo, ga zagledamo. Kjer je njegov pravi delokrog, tam ga pa ni? Po pravici ga lahko imenujemo mojstra - skazo, ki se vsega loti, ničesa ne do- konča, oziroma vse pokvari. Dan za dnevom skuha za svojo zeleno mizo kaj novega, kaj epohalnega. Podoben je v tem

oziru starim alkimistom. V svojem laboratoriju sedi, za ves svet se ne zmeni, toda sodnik neznanim zadevam biti, to pa zna. Kako blagodejno pa je to vmešavanje v vse javne zadeve, v kulturne, politične in druge odnose, razvidi lahko vsakdo, ki le nekoliko zasleduje vse življenje na tem svetu.

Začnimo tam, kjer se najbolj falzificira, kjer milijoni takorekoč kar izginjajo v njegovem nenasitnem žrelu! To je militarizem. Koliko birokratizma je tu! Koliko krepkih mladeničev je že moralo izkrvaveti na premnogih bojiščih le zato, ker ni smel vrhovni poveljnik ravnati po svojem prepričanju, ampak je moral slušati svete ljudi, ki so sedeli za bogato obloženo mizo daleč od bojišča v glavnem mestu. Zgledi: Poljsko pod Ivanom Kazimirom, Lavdom proti Frederiku II., admiral Sufren v Indiji proti Angležem za Ljudevika XVI. Kaj pa nam kaže uprava pri modernem militarizmu, špecijalno Rusija, a tudi kulturna Francija pod znanim Pelletanom? Pojedine napravljati, tirati politiko in se mešati vanjo, toda akte o vojni mornarici, o oboroženju bojnih ladij, o njih popravi i t. d. — te je spravljal v svoje miznice, kjer so gnili. Kaj to, če je zaradi te nemarnosti šel oklopni križar »Sully« z vrednostjo 25.000.000 frankov pod vodo. V slučaju vojske pa gre vsa mornarica lahko v eni bitki k ribam na pohod — zaradi take uprave. To je birokratsko upravljanje državnega in ljudskega imetja. Koliko sto milijonov gre tukaj, Bog vedi kam, le zaradi te strašne uprave!

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za glavno skupščino Zaveze so dalje prijavila sledeča društva:

VI. Pedagoško društvo v Krškem. 15. Gospodična Angela Bavdek, učiteljica, Leskovec; 16. gospodična Marica Perhauc, učiteljica, Leskovec; 17. Janez Blaganje, učiteljski voditelj, Hrvaški Brod; 18. Karel Humek, meščanski učitelj, Krško; 19. Ivan Lapajne, ravnatelj, Krško; 20. Josip Tratar, učitelj, Mokronog.

VII. Sevnško-brežiško učiteljsko društvo. 21. Gospodična Mira Jurko, učiteljica, Artiče; 22. Anton Eržen, šolski vodja, Podgorje; 23. Janko Knapič, nadučitelj, Videm; 24. Josip Pečnik, nadučitelj, Kapele; 25. Alojzij Voglar, učitelj, Artiče.

VIII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico. 26. M. J. Nerat, ravnatelj, Maribor; 27. Matija Lichtenwallner, učitelj, Ruše. Namestnik 1. Jos. Lasbacher, nadučitelj, Ruše.

IX. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj. 28. Gospodična Ida Wudler, učiteljica, Griže; 29. Fran Brinar, nadučitelj, Gotovlje; 30. Lovro Šah, nadučitelj, Teharje; 31. Rajko Vrečar, učitelj, Zalec. Namestniki: 2. gospica Vika Kosi, učiteljica, Teharje; 3. Janez Logar, učitelj, Zidan most; 4. Fran Pristovšek, učitelj, Zalec.

X. Učiteljsko društvo za Sv. Lenartski okraj. 32. Edvin Blenk, nadučitelj, Sv. Benedikt v Slov. Gor. 33. Jožef Troha, Sv. Benedikt v Slov. Gor.

O temi »Učiteljsko delovanje izven šole« poroča gosp. Vekoslav Strmšek, nadučitelj pri Sv. Petru na Medved. selu.

Ljubljansko učiteljsko društvo je prijavilo razpravo: »Novi šolski in učni red«, poročevalec gosp. Janko Likar, učitelj v Ljubljani.

Gospode predsednike Zaveznih društev prav vljudno prosimo še enkrat, da nam zanesljivo vrnejo do določenega roka izpolnjene društvene izkaze, prijavijo delegete in pošljejo društvene prispevke Zavezinemu blagajniku.

V Šoštanju se je ustanovil pripravljalni odbor, ki se je lotil marljivo dela, da preskrbi vse potrebno za XVIII. glavno skupščino Zaveze in da nam pripravi prijetno bivanje v onih

dneh v prijaznem Šoštanju. Dolgo vrsto let so že glavne skupščine naše Zaveze lepi prazniki slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva. Tu se posvetujemo in sklepamo o tem, kar ima biti v napredek narodnega šolstva in v blaginjo učiteljskega stanu. Ker vemo ceniti velik pomen teh posvetovanj, zato je udeležba od leta do leta mnogobrojnejša, posvetovanja od leta do leta zanimivejša in poučljivejša. Tako naj bo tudi letos. V mnogobrojnem številu pohitimo o Binkoštih od vseh strani v lepo dolino, da vidijo naši prijatelji, pa tudi sovražniki, da se zaveda slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo svoje vzvišene naloge.

Olajšajmo pa tudi delo cenjenega pripravljalnega odbora v Šoštanju. **Zato naj se vsakdo, ki pohiti tja, zglozi po dopisnici pri načelniku pripravljalnega odbora, gosp. učitelju Iv. Koropcu v Šoštanju, za stanovanje in obenem pristavi, da se udeleži tudi banketa.**

Prenočišča se bodo preskrbela samo onim udeležencem, ki se zglase zanje. Vodstvo »Zaveze«.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo zborovalo v soboto, dne 19. maja, ob osmih zvečer v salonu hotela »Ilirija«. Na dnevnem redu je poročilo tovariša Janka Likarja »o novem šolskem in učnem redu«. K mnogobrojni udeležbi vabi p. n. člane in prijatelje odbor.

Občni zbor litjskega učiteljskega društva bo dne 17. maja t. l. ob 2. uri popoldne v šoli v Litiji. Vzpored: 1. Otvoritev zborovanja po predsedniku. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev delegatov za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju. 5. Volitev novega odbora. 6. Nasveti. K resnično obilni udeležbi vabi Josip Zajec, t. č. predsednik.

Iz logaškega okraja. Vsled razpisa c. kr. okrajnega šolskega sveta v Logatcu z dne 20. aprila 1906, št. 638, sme pouk od dne 19. na dan 17. maja prestaviti le ono učiteljstvo, ki se bo dne 19. maja udeležilo učiteljskega zborovanja na Rakeku. To p. t. učiteljstvu na znanje. A. Šest, t. č. predsednik.

Ljubljansko učiteljsko društvo je priredilo svoje zborovanje 2. maja s sledečim vzporedom: 1. Razdeljen in nerazdeljen pouk. 2. Učiteljsko delovanje izven šole. Udeležba je bila dobra, čeprav bi bila lahko še boljša. Navzočih pa je bilo tudi precej gostov učiteljev, ki oblikujejo tuk. risarski tečaj.

Predsednik tov. Dimnik pozdravi navzoče, posebno goste in da besedo pročevalcu prve točke, tov. Črnagoju, ki prečita svoj izvrstno sestavljen referat »o razdeljenem in nerazdeljenem pouku«. Opisuje zgodovino nerazdeljenega pouka na Barju in uspehe, ki jih doseže. Naštev prednosti nerazdeljenega pouka posebnost na barjanski šoli, ki ima — četudi je mestna šola — vendar kmetiški značaj. Končno se izjavi odločno za nerazdeljen pouk. Želeti je, da prijavi poročevalec svoje poročilo v »Tovarišu«.

O predmetu se razvije živahna debata. Govorilo se je pro in contra. Pro - govorniki so poudarjali boljše uspehe, ugodnejši pouk na dopoldanskih urah, posebnost v vročih poletnih dneh; na ta način bi odpadle v Ljubljani vročinske počitnice, in bi ne bil pouk prikrajšan; učenci bi se mogli ves popoldan gibati v prostem zraku, na kmetih pa bi pomagali uspešneje pri delu, kar je pri sedanjih draginjah delalcev velike važnosti i t. d. Contra - govorniki so izkušali pobijati te razloge. Posebnost so poudarjali, da bi potem reducirali učiteljstvo in mu naprtili več ur, ker bi bilo popoldne prosto, za nadure pa bi mu dali le malo prenumeracijo. Reklo se bo tudi, da učitelji lenuharijo, i t. d. Po dolgi živahni debati zaključil predsednik debato in da predlog na glasovanje; poudarja pa, da gre danes le za ljubljanske razmere. Pri glasovanju propade predlog poročevalcev in se torej izreče ljubljansko učiteljstvo v večini za razdeljen pouk.

O drugi točki — »učiteljsko delovanje izven šole« — poroča prav izborni tov. Wider. Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto in se je poročevalca naprosilo, da prijavi svoje poročilo v »Učit. Tovarišu«.

Tudi pri tem poročilu se je vnela živahna debata. Poročevalec prečita koncem poročila postavljene točke, ki obsejajo kratka navodila o učiteljskem delovanju izven šole,

katere točke naj zbor sprejme, oziroma prenapredi. Posebno burna debata se razvije pri točki glede orgljanja in o izvrševanju državljskih pravic. Druge točke so bile enoglasno sprejete.

Predsednik se zahvali poročevalcema za poročili, navzočim za udeležbo in zatvori zborovanje, ki je trajalo od 8. ure do polnoči, kar znači, da se učiteljsko društvo za šolska in stanovska vprašanja. — Ljubljansko učiteljsko društvo bo priredilo bržkone še ta mesec še eno zborovanje, ki bo pri njem poročal tovariš Likar »o novem šolskem in učnem redu«. Sklenilo se je tudi, da bo začelo prirejati društvo »obiteljske večere«.

Redni občni zbor učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se je vršil dne 3. maja v prijaznem Št. Jurju. Da se tudi učiteljsvo našega okraja zaveda svojega stanovskega ponosa, je pokazala obila udeležba, zakaj oddaleč in blizu so pohiteli cenjene tovarišice in tovariši, da se udeležijo za nas toliko pomembnega združevanja. Po ogovoru predsednika, tovariša Luznarja, ki navzoče najsrečneje pozdravlja, in po poročilih tajnika in blagajničarice se je prešlo k točki dnevnega reda: »Gos«, obravnava po biološki metodi. Poročevalec tovariš Andrej Rape je podal po uvodu, ki je obsegal bistvo biološke metode, prav dovršeno učno sliko. Za trud se mu predsednik v imenu zbranih iskreno zahvalja. Ker je ta točka vzela dokaj časa in je bil na dnevnem redu pogovor o volitvi novih zastopnikov v okr. šolski svet, se je druga točka »Novi šolski in učni red« na predlog tovariša Križnarja postavil za prihodnje zborovanje na dnevni red. Ko imenuje predsednik tovariša Ivanca za svojega namestnika, opozori le-ta, da je društvo sklenilo smatrati le iste tovariše resnim kandidatom za zastopništvo v okr. šolsk. svetu, ki svojo kandidaturo prijavijo. Prosi torej, da isti tovariši, ki čutijo poklic in sposobnost za ta posel, izpregovore odkrito besedo, kako mislijo to težavno misijo izvrševati.

K besedi ste oglašila tovariša Luznar in Kmet. Oba pojasnujeta na razna njima stavljen vprašanja svoje mnenje glede zastopstva. Ker se nihče več ne oglasi, se sklene, da sta tovariša Kmet in Luznar naša kandidata za zastopstvo v okr. šolsk. svetu, ter se v dan konference oddado njima vsi glasovi.

Delegatom k »Zavezinemu« zborovanju se oglašajo tovarišice Miklavčič Janja, Petrovčič Ana in tovariši Križnar, Mahkota in Rus.

Slovenska Šolska Matica. Odborove seje »Slovenske Šolske Matic« dne 22. aprila 1906 ob 3. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. I. državne gimnazije v Ljubljani so se udeležili: predsednik Henrik Schreiner in odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Finžgar, Fr. Gabršek in Andr. Senekovič.

I. Po odobrenju zapisnika zadnje odborove seje z dne 28. decembra 1905 poroča tajnik Fr. Gabršek, da so se društvene knjige za l. 1905. razposlale poverjenikom, časopisom in društvom dne 28. januarja 1906. Knjige je razposiljal knjigovezec Iv. Bonač. Tozadevnim reklamacijam se je takoj ugodilo. Knjige »Hrv. pedagog. književnega zbora« v Zagrebu za leto 1905. so nam došle za naših 128 članov dne 20. aprila 1906. Te knjige so: 1.) Basariček Stjepan, Ivkovec Tomislav i Pejnović Milan, Pedagogijska enciklopedija. Knj. I., sveska XI.; 2. Trstenjak Davorin, Druženje učitelja sa školskom mladeži. Knjižnica za učitelje. Knj. XLIII.; 3.) Devčić Ivan, Ružice. Priče i pripovijetke za mladež. Knjižnica za mladež. Knj. XLVIII. — Te knjige so se razposlale dne 21. aprila 1906. poverjenikom, oz. pozameznikom (ako je štel poverjenitstvo le po enega naročnika). Vzame se na znanje, da je prevzel poverjetništvo za mesto Gorico g. c. kr. šolski svetnik Franc Plobl, c. kr. gimnazijski profesor v pok. v Gorici.

II. Blagajnik Andrej Senekovič poroča o računu za V. upravno dobo od 17. aprila 1905 do 14. marca 1906:

Dohodki: Za leto 1905: 1456 članov à 4 K = 5824 K, 3 člani à 2 K = 6 K; za leto 1906: 73 članov à 4 K = 292 K; za prodane knjige 297.90 K; darila 84 K; obresti 195.67 K; ostanek iz IV. upravne dobe 473.15 K; skupaj 7172.73 K.

Stroški: poština 5.43 K; upravni stroški 548.49 K; potnina 100.80 K; nagrade 2106.88; tiskarne 2712.90 K; skupaj 5474.50 K.

Bilanca: dohodki 7172.73 K; stroški 5474.50 K; prebitek 1698.23 K. Na račun za leto 1906 292 K; čisti prebitek 1406.23 K. Ustanovina do konca leta 1905. 1847.50 K.

»Navodilo« k Črničevi I. računici: primanjkljaj koncem leta 1905 322.12 K; prejemki do 14. marca 1906 15.93 K; primanjkljaj 306.19 K.

Spominski list: nepokriti stroški do 22. aprila 1906 186.60 K; dohodki do 22. aprila 1906 210.17 K; prebitek 23.57 K. Doslej neplačani dolg 47.40 K.

Odbor izraža veselje nad tako ugodnim gmotnim stanjem društva in izreče gospodu blagajniku zahvalo za njegov trud. Sklene se, da se bo zanaprej polagal račun, kadar bo popolnoma zaključen. Sklene se, da se bo odslej prodajalo »Navodilo« k Črničevi I. Računici po 1 K.

III. Za leto 1906. se nadeja odbor, da se zviša število članov vsaj na 1700, ako se le poverjeniki zadosti potrudijo. Z nabiranjem članarine za leto 1906 naj bi se takoj začelo, ker je po § 5. društvenih pravil plačati letnino v prvi polovici vsakega leta. Zato naj p. n. poverjeniki poskrbe, da pošljejo odboru nabiralne pole in letnino vsaj do 31. julija 1906, in sicer za vse svoje člane skupno, ker povzročajo posamezne pošiljatve odboru preveč posla. Na naročbe brez denarja se odbor ne ozira. — Za povračilo stroškov, ki jih imamo s hrvaškimi knjigami, naj se prilaga še po 10 h od dotičnih naročnikov.

IV. Za leto 1906 bo izdalo društvo naslednje knjige: 1.) Pedagoški Letopis, VI. zv.; 2.) Apih J., Zgodovinska učna snov za ljudske šole, 6. snopič (konec); 3.) Majcen Gabriel, Nazorni nauk za 1. šolsko leto, 2. snopič (konec); 4.) Bezjak dr. Janko, Metodika slovenskega učnega jezika; 5.) Drogovič Hinko, Metodika petja. Vsake knjige se bo založilo 2500 izvodov.

V. Predsednik izjavlja, da je pripravljen, ako hočejo v imenu »Slovenske Šolske Matic« predavati pri letošnjem občnem zboru »Zaveze« v Šoštanju o »metodiki spisja«, oziroma o »slovenskih jezikovnih vadnicah« ali kaj iz prirodoznanja.

VI. Predsednik se pooblašča, da izproži pri odboru »Društva slovenskih profesorjev« vprašanje o vzajemnem delovanju tega društva z našo Matico.

VII. Tretji občni zbor »Slovenske Šolske Matic« bo v soboto, dne 29. decembra 1906 ob 10. uri dopoldne v »Mestnem domu« v Ljubljani.

Prejšnji večer se priredi »učiteljski večer«, na katerem bo predaval ravnatelj Viktor Bežek »o osebnosti učiteljevi kot vzgojnem faktorju«.

Pedagoško društvo v Krškem je imelo dne 3. maja v Cerkljah svoj občni zbor, ki se ga je udeležilo 45 članov. Ta sijajna udeležba je pač najboljši dokaz stanovske požrtovelnosti in zavednosti; vsa čast takemu učiteljsstvu!

Po poročilu predsednikovem o nekaterih važnih društvenih zadevah je poročal tovariš Ivan Malnarič o »Učiteljevem delovanju izven šole«. Ker je predavatelj posegel v vse temne in jasne kotičke življenja učiteljevega, je bilo njegovo razmotrivanje izredno zanimivo in so govorniku vsi burno pritrjevali. »O razdeljenem in nerazdeljenem času pouka« sta predavala tovariša Karel Trost in c. kr. okr. nadzornik L. Stiasny, a prečitale so se tudi teze, ki jih je vposlal tovariš Lunaček. Obilico dobro premišljenih stavkov, ki so se sprejeli glede tega vprašanja, pošlje društvo »Zavezi« v uporabo. K delovanju »Pedagoškega društva« v preteklem društvenem letu je poročal podpredsednik Iv. Rupnik, o društvenem gmotnem stanju pa tovariš Rozman.

Pri stalni točki dnevnega reda, t. j. »Razgovor o najnovejših pojavih na pedagoškem polju«, je podal predsednik Jož. Brinar nekaj markantnih potez o Kernovi slovniški teoriji, ki je zbudila izza zadnje polemike (dr. Bezjak — dr. Tomišek — M. Herić) novega zanimanja. Govornik je očrtal vsebino poglavja o glagolu »biti« iz Schreiner-Bezjakove »Slovenske vadnice«, a nato je opozarjal na najnovejšo težkočo in preporno točko, nahajajočo se v teoriji Kernovi, in

je naposled razložil iz svoje lastne izkušnje, v koliko bi kazalo uvesti Kerna v ljudsko šolo. Predsednik je tudi poročal o najnovejših poizkusih da učenci ilustrirajo svoje spisne naloge; v ta namen služijo učencem na licu mesta izvršene skice, akvareli, razglednice in fotografije, ki so jih sami izvršili in katere prilepljajo na primernih mestih v spisne naloge. Društveniki so si ogledali na ta način izvršene spisne naloge »Izlet ob Savi do rajhenburškega broda«, »Turnska graščina« in »Izbruh Vezuva«. Tovariš Karel Humek je zatem obširno poročal o najnovejših risarskih reformnih delih, namreč o knjigah: »Adolf Micholitsch: Der moderne Zeichenunterricht«, in »Jos. Gruber und Otto Stadler: Erprobter Lehrgang für das moderne Zeichnen. 30 Tafeln in Vierfarbendruck nebst erläuterndem Text«. Njegovo poročilo je bilo vrlo zanimivo in poučno, a tudi potrebno, zakaj kdor se dandanes ne bavi specijalno le z risarskim poukom, temu je težko izbrati iz obilice reformnih plev klenega zrnja.

Ko si je bilo društvo izbralo šestero delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze«, je predlagal tovariš R. Humek, da naj se voli v vodstvo »Pedagoškega društva« polovico gospic tovarišic, ki to zahtevajo v zadnjih številkah »Učiteljskega Tovariša«. V društveno vodstvo — po pravilih se odbor konstituira pozneje — so bili izvoljeni tovariši: Jož. Brinar, Kar. Humek, Fl. Rozman in Iv. Rupnik; ter tovarišice: gdč. Mar. Bavdekova, P. Cirajeva in ga. dr. Romihova.

Po zborovanju, trajajočem do ene popoldne, so se prepeljali vsi društveniki čez Krko na idiličen dom Golobov, kjer so le prehitro minile urice presrečnega veselja.

Trst.

Ustanovni občni zbor „Učiteljskega društva za Trst in okolico v Trstu“ se je vršil dne 6. maja ob 10. predpoldne v prostorih »Trgovskega izobraževalnega društva«. S tem je stavljen temelj stanovski organizaciji naših tržaških tovarišev. Predaleč bi nas zavedlo, naštetih vse one prve plahe korake, ki so jih storili v tem smislu že pred več nego desetimi leti nekateri stanovsko bolj zavedni tržaški učitelji. Vsaka realizacija te ideje se je razbila ob žalostnih okolnostih, osobito pa ob brezbriznosti, da celo nasprotovanju gotovih tedanjih kolegov. Pred kratkim je vzel vso zadevo tovariš Anton Germek v svoje roke ter osnoval pripravljalni odbor, ki ga je s svojo energijo kar elektrizoval tako, da je bila stvar tekom dveh mesecev gotova. Na prvi poziv se je odzvalo 67 učiteljskih oseb iz raznih javnih in zasebnih šol, kar dovolj kaže potrebo društva. Od teh prijavljenih sta se udeležili dobri dve tretjini ustanovnega zborovanja. — Pozdravil je zborovalce sklicatelj Germek, ki je s kratkimi potezami podal sliko učiteljskega stanja v Trstu ter poudarjal potrebo organizacije. Prečital je zboru tudi pripravljalnemu odboru došla spodbujna pisma, v prvi vrsti od strani tovariša E. Gangla iz Idrije in profesorja Matko Mandiča, kateri poslednji želi nastopu tržaškega učiteljstva obilen uspeh v korist učiteljstvu samemu in narodni prosveti, »čiji ste Vi prvi i najodličniji nosilci«. Prebrala so se nato društvena pravila, sprejeta brez ugovora. Ker se je pri nato sledečih volitvah tovariš A. Germek nesebično a kategorično izjavil, da naj se njega ne voli v odbor ali predsednikom, kakor je bila želja njegovih tovarišev, se je sestavil odbor enoglasno kakor sledi: Stipe Ferluga, voditelj na Opčinah, predsednik. Odborniki: Ivan Furlani, c. kr. učitelj v Trstu, Ferdo pl. Kleinmayer, učitelj v Šklednju, Jožef Pertot, učitelj v Rojanu, Anton Valentič, ravnatelj v pok. v Trstu, Marica Gregorič, učiteljica v Katinari, Marica Kovač, učiteljica zaseb. šole C. in M. pri Sv. Jakobu, Anica Scheimer, učiteljica na Proseku, Evelina Valentič, učiteljica pri Sv. Ivanu. Pregledovalci računov: Ferdo Starc, učitelj v Barkovljah, Ida Posega, učiteljica pri Sv. Križu, Ivanka Sabadin, učiteljica v Bazovici. Častno razsodišče: Milivoj Berberovič, vodja zasebne srbske šole v Trstu, Miroslav Pretner, c. kr. vodja pripravnice, Antonija Pakiž, učiteljica v Trebčah. Odbor je sestavil tovariš Germek, oziraje se v prvi vrsti, da bo zastopana vsaka šola v njem ter da bosta oba spola društvenih članov v številnem ravnotežju.

Nato stavljen predlog glede pristopa k »Zavezi« je bil sprejet enoglasno in z navdušenjem. Prijavili so se tudi takoj delegatje, ki bodo zastopali tržaško učiteljsko društvo na »Zavezinem« zborovanju v Šoštanju. Po raznih nasvetih, tičočih se osobito prihodnjega občnega zbora, je zaključil predsednik Ferluga zborovanje, naglašuje v prvi vrsti važnost današnjega dne za tržaško učiteljstvo ter slogo med posameznimi člani. — Popoldne je priredil del zborovalcev izlet h gradu Moko pri Borštu.

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šol. okraj ima javno zborovanje v Sežani dne 17. maja t. l. ob 10. uri predpoldne. Vzporod: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Overovljenje zapisnika. 3. a) Razdelni in nerazdelni pouk v ljudski šoli. b) Učiteljevo delovanje zunaj šole. Poroča gdč. Katnikova. 4. Letno poročilo tajnika in blagajnika. 5. Volitev delegatov za prihodnje zborovanje »Zaveze«. 6. Volitev novega odbora. 7. Predlogi. Na obilno udeležbo vabi vljudno odbor.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani drugo polovico pokroviteljine 100 K; Gornjegrajsko učiteljsko društvo 10 K k oni vsoti pokroviteljine, ki je naložena v Hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta; Učiteljstvo novomeškega okraja zložilo ob zborovanju v Toplicah 6 K 40 h; tov. Avgusta Mattanovič, učiteljica v Ljubljani, nabrala 5 K na knjižico kr. podr. št. 84. Učiteljsko društvo ljubljanske okolice, 2. rok na račun pokroviteljine 50 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Armin Gradišnik, nadučitelj, tov. Mihael Levstik, učitelj, tov. Franjo Krajnc, učitelj, tov. Franjo Voglar, učitelj, tov. Martin Stante, učitelj in tov. Josip Žagar, učitelj; vsi na okoliški šoli v Celju; tov. Simon Gajšek, nadučitelj, tov. Ludovik Potočnik, učitelj, tov. Marija Windischer, učiteljica, tov. Hermina Bračič, učiteljica, tov. Frida Zechner učiteljica in tov. Tereza Požar, učiteljica, vsi v Dobovi pri Brežicah; tov. Josip Kotnik, šolski vodja pri Sv. Joštu na Kozjaku. — Tov. Ivan Kiferle, nadučitelj in tov. Ema Žerjav, učiteljica v Preski; tov. Ivan Kalan, učitelj v Ovsišu pri Podnartu. Bog plati!

„Pri našem cesarju“. Trgovec g. Jernej Bahovec bo začel te dni z razpošiljanjem te knjižice, ki je nje čisti dohodek namenjen učiteljskemu konviktu. Najprvo pridejo na vrsto štirirazrednice in sicer bo prejelo vsako šolsko vodstvo po 100 knjižic; ena knjižica velja 10 h; p. n. gg. šolske voditelje prosimo, da spravijo to blago kakor vedo in znajo in čim preje, tem bolje, v denar, ki se naj pošlje trgovcu Jerneju Bahovcu v Ljubljani. Zrno do zrna...

Ivan Štrukelj, nadučitelj na Bučki, je bil pri okrajnem sodišču v Krškem obsojen zaradi šolskega strahovanja (učenec je bil gdč. učiteljico udaril) na 20 K kazni, 10 K za bolečine in v povrnitev kazenskih stroškov. Precej hud udarec za ubogega učitelja! Prizivno sodišče je pa imenovanca oprostil, ker sta dve priči dokazali, da ga nadučitelj ni poškodoval. Tem potom se tovariš Štrukelj zahvaljuje za zagovornitvo gosp. dr. Pučkotu, notarju v Krškem. Na tistem bodi pa učiteljstvu povedano, da je tožbo sestavil, kakor se govori, znani novomeški prijatelj učiteljstva. Zdravniško izpričevalo je delal četrti dan po strahovanju gosp. Karel Peternel, zdravnik na Raki.

Umrli je 1. maja v Vel. Laščah na Dolenjskem deželno-sodni svetnik gosp. Danijel Šufraj. Pokojni svetnik je bil velik prijatelj ljudskega šolstva in učiteljstva. Bil mu je vedno na srcu napredek šolstva v Vel. Laščah. Nikdar ni odrekel podpore in pomoči onemu, ki je delal v prid šole in učiteljstva. In kaj je žel nazadnje mož za svoje neumorno delovanje na tem polju? Grdo nehvaležnost ravno od tistih

faktorjev, ki bi morali najbolj skrbeti za razvoj šolstva v okraju in deželi in ne odbijati z odurnim postopanjem vrlih mož od plodonosnega delovanja. Blagemu pokojniku bodi blag spomin tudi v naših vrstah!

„Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.“ Te vabljive besede stoje na čelu »Domoljuba«. Lepe besede! Kako jih umevajo »Domoljubovi« posvečeni uredniki, dokazuje tudi ta stavek, natisnjen na 263 strani: »Če nima doma družega početi, naj se vleže na tla, in s petami bije v tisti del telesa, ki se navadno ne imenuje...« Mogoče je, da taka realitika zabava »Domoljubove« »bravce«, a dvomimo, da bi bila taka delikatna telovadba slovenskemu ljudstvu v pouk. Toda »Domoljubov« odgovorni urednik, rimski doktor Ignacij Žitnik, mora že vedeti, kako je treba poučevati slovenskega kmeta, da se ga odreši časno in večno. Dobro bi bilo, da nasvetuje blagi gospod urednik svojim dopisnikom — kaplanom, naj tudi v praksi — ne samo v teoriji — vežbajo naše dobro ljudstvo v takih izbornih in okusnih gimnastiških vajah. V Marijinih dekliških in mladeniških družbah imajo za ta dišeči posel dovolj ugodne prilike. Kako bi bilo lepo videti, ko bi prečastiti gospod »Domoljubov« dopisnik v tem brčanju nazorno poučeval svoje nedolžne ovčice! In to je nujno potrebno zlasti sedaj, ko srujejo klerikalna telovadna društva. Kako bi to imponiralo, če bi pri prvem javnem nastopu klerikalni telovadci in njih sestre dokazali, da so se res nekaj lepega in koristnega naučili iz »Domoljuba«! S to epohalno novostjo bi lahko zmagoslavno prepotovali ves izobraženi svet in zlasti ob romanjih kratkočasili svoje fine voditelje in vaditelje! Da bi tudi dvignili čast slovenskega naroda, je umevno samo ob sebi! Iz tega tudi razvidimo, kaka bi bila potem telovadba v šolah, ako bi nad nami zavladali taki klerikalni pedagogi!

„Domoljub“ se zadnje čase s posebnim veseljem zaganja v naše tovariše Grmka, Perkota in Štupico. S tem le dokazuje, da so to vrli možje, ki so v čast našemu stanu!

Zakaj molčita „Slovenec“ in „Domoljub“ o patru Glatzu, ki je bil dne 27. pret. mes. pred okrožnim sodiščem v Ljubnem obsojen na tri mesece težke ječe? In pater Glatz je celo profesor cerkvenega prava! O tem bi znala povedati zanimive stvari dekla Neža Todt, ki je bila tudi obsojena na en mesec ječe. Otrok je star šele 1 leto, ta bi ne mogel še nič povedati. Naj torej »Slovenec« in »Domoljub« rajša pišeta o patru Glatzu, a pošteno učiteljstvo naj pustita lepo v miru, sicer ju utegnemo še kaj lepšega vprašati!

„Slovenčev“ pismouki so obrekovalci. Pisali so pred časom o tovarišu Zirkelbachu, učitelju v Podbrezju, da je pretepel nekega učenca skoro do smrti. Sodišče v Kranju je sedaj dokazalo, da »Slovenec« obrekuje. Očeta dotičnega učenca je namreč sodišče obsodilo na 48 ur, ker je kradel našemu tovarišu čast, a učitelja Zirkelbacha je popolnoma oprostilo. Ali bo »Slovenec« poravnal krivico, ki jo je napravil našemu tovarišu? Prepošten je za to!

Poslanec in učitelj Jaklič je pridigoval dne 6. t. m. v Dobrepoljah. Povedal je več globokih in duhovitih misli; na pr.: »Boj proti liberalizmu bo trajal in mora trajati, ker je liberalizem protiverski... Boj za splošno volilno pravico je opravičen z verskega stališča... Pel bi boben liberalcem, da bi jih enkrat srečala pamet...« In še več takih utrinkov silnega duha! A o regulaciji učiteljskih plač niti besedice! Čemu tudi! Gospod Šusteršič ne dovolijo, in potem morajo tudi gospod poslanec Jaklič tajiti svoj stan in vso »Slomškovo zvezo«. Samo zaupnice mu je še treba!

Novi ministrski predsednik princ Hohenlohe je že opetovano dokazal, da je odkritosrčen prijatelj učiteljstva. O tem bi vedeli kaj povedati naši goriški tovariši. Naši poslanci imajo sedaj ugodno priliko, kakršne še niso imeli, da kaj store za učiteljstvo. Mi smo jih drugim potom opozorili na to, sedaj čakamo dejanj!

Učiteljske spremembe na Štajerskem. V pokoj sta šli učiteljica v Celju Vilibalda Karlin in učiteljica v Petrovčah Karolina Potočnik. Stalne sta postale na svojih

mestih učiteljica Ida Stoček pri Sv. Marjeti niže Ptuja, Leopoldina Kališ v Novi cerkvi, Ema Hrovatin pri Št. Janžu na Dravskem polju in Marija Pleško pri Sv. Duhu v Halozah. Stalni učitelj na svojem mestu je postal Ferdinand Babič pri Sv. Marjeti niže Ptuja.

Novi okrajni šolski nadzorniki za Istro. Imenovani so: Za hrvatske in slovenske šole v okrajih Pazin, Poreč in Pulj učitelj pripravnice v Kastvu Ivan Bunc; za Volosko nadučitelj v Voloski Fran Uršič; za okraje Lošinj in Krk vadnični učitelj v Kopru Dragotin Pribil.

Hvalevredna pozornost. V 2. številki »Slovenskega Tehnika« čitamo med oglasi poziv: Prijatelji slovenskega šolstva in učiteljstva, spomnite se na »Učiteljski konvikt«! — »Slovenskemu Tehniku« izrekamo za to pozornost najlepšo zahvalo ter želimo ob enem, da bi ne ostal njegov klic brezuspešen!

Glas za slovensko vseučilišče iz Italije. V Milanu je sklenil dijaški shod resolucijo, v kateri se od zastopnikov 18 narodov stavlja na avstrijsko vlado poziv, da ustanovi laško vseučilišče v Trstu in slovensko v Ljubljani.

Zahvala. Velecenjeni gospod Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, je kupil za tukajšnjo šolarsko knjižnico v goriški tiskarni A. Gabrščka 21 knjižic za mladino v znesku 20 K. Na tem velikodušnem daru se mu presrečno zahvaljuje šolsko vodstvo v Dolenji vasi pri Ribnici, dne 6. maja 1906.

Fr. Gregorač.

Opozorjamo cenjeno učiteljstvo na inserat gospe Ludovike Likarjeve in prosimo, da se vsak v slučaju potrebe obrne na imenovani naslov, kjer se mu ponuja fino in solidno blago.

Listnica uredništva.

G. A. M. v R. Vaš članek priobčimo prihodnjič. — Okrajna učit. društva prosimo še enkrat, naj nam pravočasno pošiljajo svoje objave, ako hočejo, da pridejo v list. Vabila k občnemu zboru koprškega učit. društva, ki se je vršilo dne 6. t. m. nismo mogli priobčiti, ker nam je došlo tisti dan, ko je bil naš zadnji list že zaključen. Nujne dopise moramo dobiti najzadnje do srede opoldne, sicer jih ne moremo priobčiti.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

P. n.

Podpisana vdano priporoča učiteljstvu svojo zalogo najboljšega

 sleškega sukna

po najnižjih cenah.

Vzorci se pošiljajo franko.

Z odličnim spoštovanjem

Ludovika Likar.

Grahovo-Rakek Notranjsko.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.